

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LAIKINOJO SOLIDARUMO ĮNAŠO ĮSTATYMO IR
SUSIJUSIO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO
(TAP NR. 23-466, 23-467; TAIS Nr. 23-2980(2), 23-2981(2))**

2023-04-04 Nr.NV-751

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, siūlome *Lietuvos Respublikos laikinojo solidarumo įnašo įstatymo projektą* (toliau – Projektas) tikslinti pagal toliau pateiktus pasiūlymus.

1. Finansų ministerijos teikime užsimenama, kad „Įstatymo projektas taip pat pateiktas ECB nuomonei gauti“, tačiau daugiau informacijos šiuo klausimu nepateikiama nei teikime, nei aiškinamajame rašte. Šiuo atžvilgiu norime priminti, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad su Europos centriniu banku konsultuojasi nacionalinės institucijos dėl bet kurios teisinės nuostatos, priklausančios jo kompetencijai, projekto, o visa konsultavimosi tvarka reglamentuojama 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimu 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos centriniu banku teisės akto projekto nuostatų klausimais. Atkreipiame dėmesį, kad šiame sprendime numatyti terminai, per kurį ECB turi pareikšti savo nuomonę, taip pat jo 4 straipsnyje nurodyta, kad „Visos valstybės narės imasi priemonių, reikalingų užtikrinti veiksmingą šio sprendimo laikymąsi. Tuo tikslu jos užtikrina, kad *su ECB būtų konsultuojamasi reikiamame etape*, tuo sudarant galimybę teisės akto projekto nuostatas pradėjusiai rengti institucijai atsižvelgti į ECB nuomonę prieš priimančią sprendimą dėl nuostatos esmės, ir kad apie ECB pareikštą nuomonę būtų pranešta priimančiai institucijai, jei pastaroji nėra minėtas teisės akto projekto nuostatas parengusi institucija“. Taip pat ECB išleistame Nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centrinio Banku dėl teisinių nuostatų projekto vadove atkreipiamas dėmesys, kad šios pareigos nesilaikymas gali būti vertinamas kaip esminis procedūrinis pažeidimas, kuris gali sukelti šiame vadove nurodytas teises pasekmes. Atsižvelgiant į tai prašome aiškinamajame rašte pateikti informaciją, kuri leistų įsitikinti, kad įstatymų leidėjas, kurio prašoma svarstyti projektą skubos tvarka, turės galimybę žinoti ECB nuomonę svarstydamas ir priimdamas Projektą.

2. Konkurencijos taryba derinimo metu išsakė savo ekspertų nuomonę, kad pradinio projekto nuostatos, be kita ko, gali atitikti visus ES teisėje numatytus valstybės pagalbos kriterijus, todėl tokia priemonė gali būti įgyvendinta tik apie ją pranešus Europos Komisijai ir gavus jos pritarimą. Šiuo atžvilgiu Projekto rengėjai pakeitė Projekto nuostatas ir pateikė paaiškinimus derinimo pažymoje, tačiau iš visų su Projektu pateiktų lydimųjų dokumentų nėra aišku, ar Konkurencijos taryba nebeįžvelgia galimo konkurencijos ribojimo arba notifikuotinos valstybės pagalbos. Ši informacija ir atitinkami Finansų ministerijos argumentai turėtų atsispindėti Projekto aiškinamajame rašte.

3. Projekto derinimo metu kai kurios institucijos išreiškė nuomonę, kad Projektu siūlomas įnašas pagal savo esmę yra mokestis. Atsakydama į tai, Finansų ministerija aiškinamajame rašte, taip pat derinimo pažymoje pateikė argumentus ir nurodė, kad „laikinis solidarumo įnašas savo esme nelaikytinas mokesčiu“. Šiuo atžvilgiu keistai atrodo aiškinamajame rašte pateikti argumentai, susiję su Projekto įsigaliojimu, pasiremiant Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtimi, kad bendra taisyklė, pagal kurią Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naujus mokesčius, įsigalioja ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo oficialaus jų paskelbimo dienos, *netaikoma Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymams*, reikalingiems susidarius išskirtinėms aplinkybėms. Kita vertus aiškinamajame rašte taip pat nėra pateikta jokių paaiškinimų ir argumentų, kodėl šiuo atveju neturėtų būti taikomas Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nustatytas reikalavimas, kad teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, tačiau visais atvejais ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos.

4. Projekte neturi būti rašomas žodis „preambulė“ (žr. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 23 punktą). Taip pat siūlome įsivertinti, ar preambulėje dėstomi teiginiai atitinka aiškinamajame rašte pateiktą informaciją (kur teigiama, kad valstybės paramos ekonomikai skatinti priemonių taikymą lėmė COVID-19 pandemija, o indėlių lygis išaugo dėl fiskalinio stimulo, teigiamo prekybos balanso ir bendros ECB likvidumo stiprinimo politikos), taip pat siūlome papildyti preambulę aiškinamajame rašte dėstomais teiginiais apie išskirtinių aplinkybių susidarymą, kurios ir lemia siūlomą reglamentavimą ir jo priėmimo, įsigaliojimo ir taikymo išskirtinumą.

5. Projekto 1 straipsnio 1 dalis turėtų būti suderinta su 9 straipsniu (gautų lėšų panaudojimas / surinktų lėšų panaudojimo paskirtis).

6. Projekto 1 straipsnio 2 dalis savo turiniu (Mokesčių administravimo įstatymo taikymas) neatitinka šio straipsnio pavadinimo ([Laikinojo solidarumo įnašo] įstatymo taikymo sritis), todėl siūlytina šią dalį užbaigti formuluote „išskyrus atvejus, kai šiame įstatyme nustatyta kitaip“. Be to, siūlome dar kartą peržiūrėti siūlomas taikyti Mokesčių administravimo įstatymo nuostatas ir jas tikslinti formuluojant bendriau: pvz., nurodoma, kad bus taikomos MAĮ nuostatos dėl „baudų skyrimo“, todėl tik MAĮ 140 straipsnis, kuris taip ir vadinasi „Baudų skyrimas“, bet ne kiti šio VIII skyriaus straipsniai; todėl tiksliau būtų rašyti „[nuostatos dėl] mokesčių įstatymų pažeidimų ir atsakomybės“. Taip pat, minint pirmą kartą, reikėtų rašyti pilną Valstybinės mokesčių inspekcijos pavadinimą ir įsivesti trumpinį (apskritai sutrumpintas ir pilnas šios įstaigos pavadinimas Projekte vartojamas nenuosekliai), „mokestinės nepriemokos *priverstinio* išieškojimo“, neaišku, ar bus taikomos nuostatos tik dėl mokesčių permokos grąžinimo, ar ir dėl tame pačiame straipsnyje reglamentuojamo mokesčių permokos įskaitymo.

7. Projekto 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse rašyti 3 straipsnyje nurodytam *laikinojo solidarumo įnašo* mokėtojai / nurodyto *laikinojo solidarumo įnašo* mokėtojo.

8. Siūlome įsivertinti, ar 3 straipsnyje pateikta formuluotė „*kitų Europos Sąjungos valstybių narių* ir užsienio bankų filialai“ atitinka Bankų įstatymą, kuris pateikia ir vartoja tik užsienio banko sąvoką ir neišskiria Europos Sąjungos valstybių narių bankų. Kita vertus, Projekto 5 straipsnio 7 dalyje vartojama dar kitokia formuluotė - Lietuvos Respublikoje įsteigtiems kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse licencijuotų bankų filialams ir užsienio bankų, licencijuotų kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, filialams, – todėl visos šios formuluotės turi būti suderintos, nebent norima iš bendros sąvokos išskirti konkrečią ir siauresnę filialų kategoriją.

Taip pat neaišku, ką reiškia šiame straipsnyje esanti nuostata „(konsoliduotu mastu)“, todėl siūlytume ją atskleisti plačiau.

9. Projekto 4 straipsnyje netinkamai įsivedamas trumpinys „toliau – mokėjimo laikotarpis“, nes tekste toliau rašoma ir apie 2023, ir apie 2024 metų „mokėjimo laikotarpius“.

10. Projekto II skyriaus pavadinimas turi būti tikslinamas, nes jame nėra nuostatų, skirtų įnašo išieškojimui. Taip pat šiame skyriuje yra du straipsniai, skirti įnašo deklaravimui ir administravimui, nors tai neatsispindi jo pavadinime. Be to, 9 straipsnis, nusakantis surinktų lėšų panaudojimo paskirtį, visiškai neatitinka šio skyriaus konteksto, todėl jį siūlytume perkelti į I skyrių.

11. Projekto 5 straipsnio 1 dalyje tikslintina formuluotė „visų laikotarpių“ (ar ji apima tik nurodytus atitinkamus 4 metus, ar ir einamąjį mokėjimo laikotarpį).

12. Projekto 5 straipsnio 1 dalies paskutinįjį sakinį, laikantis sistemiškumo principo, siūlytume dėstyti kaip atskirą šio straipsnio dalį.

13. Projekto 5 straipsnio 4 dalyje vartojamas žodis „apmokestinama“, nors laikinasis solidarumo įnašas kaip ir nėra mokestis.

14. Projekto 7 straipsnio 1 dalyje esanti formuluotė „Avansinis laikinasis solidarumo įnašas mažinamas šio įstatymo 5 straipsnio 5 dalyje nurodytomis įmokomis ir įnašais“ turėtų būti tikslinama, nes 7 straipsnio 1 dalis reglamentuoja avansinio (ketvirtinio) įnašo sumokėjimą, tuo tarpu 5 straipsnio 5 dalyje numatytas laikinojo solidarumo įnašo bazės sumažinimas *mokėjimo laikotarpiu* laikinojo solidarumo įnašo mokėtojo sumokėtomis indėlių draudimo įmokomis ir sumokėtais įnašais į Bendrą pertvarkymo fondą (įsivertinant, ar nereikia tikslinti ir 11 straipsnio 4 dalyje esančių nuostatų).

15. Projekto 8 straipsnio 2 dalyje esantys žodžiai „apimtimi ir terminais“ yra pertekliniai, nes visa tai galėtų būti nustatyta tvarkoje. Atitinkamai šią dalį siūlytume formuluoti taip: „Lietuvos bankas teikia Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją, reikalingą laikinajam solidarumo įnašui administruoti, Valstybinės mokesčių inspekcijos nustatyta ir su Lietuvos banku suderinta tvarka“.

16. Projekto 9 straipsnis reglamentuoja surinktų lėšų *panaudojimo paskirtį*. Projekto aiškinamajame rašte cituojama Konstitucinio Teismo jurisprudencija, pagal kurią Lietuvos Respublikos Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytais įstatymais (ne valstybės biudžeto įstatymais) išlaidas galima numatyti tik konkrečiai apibrėžtam, visuotinai svarbiam *tiksliui* pasiekti, todėl siūlome tikslinti 9 straipsnio pavadinimą.

Kita vertus, šis tikslas pateikiamas pakankamai abstrakčiai „karinio mobilumo ir dvigubo naudojimo (civilinėms ir karinėms reikmėms) transporto infrastruktūros, taip pat karinės infrastruktūros, reikalingos priimančiosios šalies paramai užtikrinti, pritaikymo ir (ar) sukūrimo projektams finansuoti“ ir nėra iki galo atskleistas. Atsižvelgiant į tai, kad aiškinamajame rašte tik trumpai nurodoma, kad „Šiuo metu planuojamų projektų finansavimo poreikis yra apie 963 mln. Eurų“, t.y. iš esmės žinoma, kokie projektai bus finansuojami iš surinktų lėšų, siūlome aiškinamajame rašte įstatymų leidėjui pateikti išsamesnę informaciją apie šių lėšų panaudojimą.

17. Dėl Projekto 11 straipsnio 2 dalyje esančios nuostatos, pagal kurią „Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas per 3 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus“, pritariame Teisingumo ministerijos išdėstyta nuomonei. Suprantame, kad tokių teisės aktų taikymo poreikis neatsiras iš karto priėmus įstatymą, tačiau ir pats Seimas, priimdamas įstatymus, turi laikytis Teisėkūros pagrindų įstatymo ir jo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinto sistemiškumo principo, reiškiančio, kad įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad

įsigaliojusių kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina. Primena, kad pagal šio straipsnio 1 dalį „teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams“. Manome, kad jei yra poreikis, kad Seimas svarstytų ir priimtų Įstatymą skubos tvarka, nėra pagrįsta VMI viršininkui suteikti 3 mėnesius jo įgyvendinimui. Atitinkamai siūlome šio termino atsisakyti ir dėti visas pastangas, kad reikiami įstatymą įgyvendinantys teisės aktai būtų priimti, paskelbti ir įsigaliojusių kiek įmanoma greičiau po įstatymo įsigaliojimo.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriauciūnas

Deividas Kriauciūnas, tel. +37052098817; +37065842473, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt